

JAN M. NOVOTNÝ:

DAŇOVÁ
ÚNOSNOST VÝNOSŮ
A DŮCHODŮ.

ZVLÁŠTNÍ OTISK

Z 1. ČÍSLA SBORNÍKU VĚD PRÁVNÍCH A STÁTNÍCH.

V PRAZE 1928.

V KOMISI BURSÍKA & KOHOUTA, KNIHKUPCŮ UNIVERSITY
KARLOVY A ČESKÉ AKADEMIE VĚD A UMĚNÍ.

T 3458

JAN M. NOVOTNÝ:

DAŇOVÁ
ÚNOSNOST VÝNOSŮ
A DŮCHODŮ.

ZVLÁŠTNÍ OTISK

Z 1. ČÍSLA SBORNÍKU VĚD PRÁVNÍCH A STÁTNÍCH.

KNIHOVNA
KARLOVY OBCHODNÍ
V PRAZE.

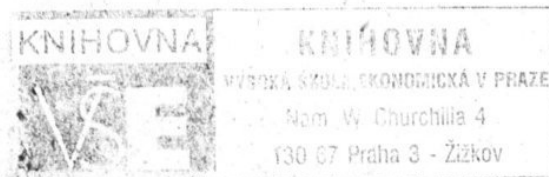
V PRAZE 1928.

V KOMISI BURSÍKA & KOHOUTA, KNIHKUPCŮ [UNIVERSITY
KARLOVY A ČESKÉ AKADEMIE VĚD A UMĚNÍ.

4884

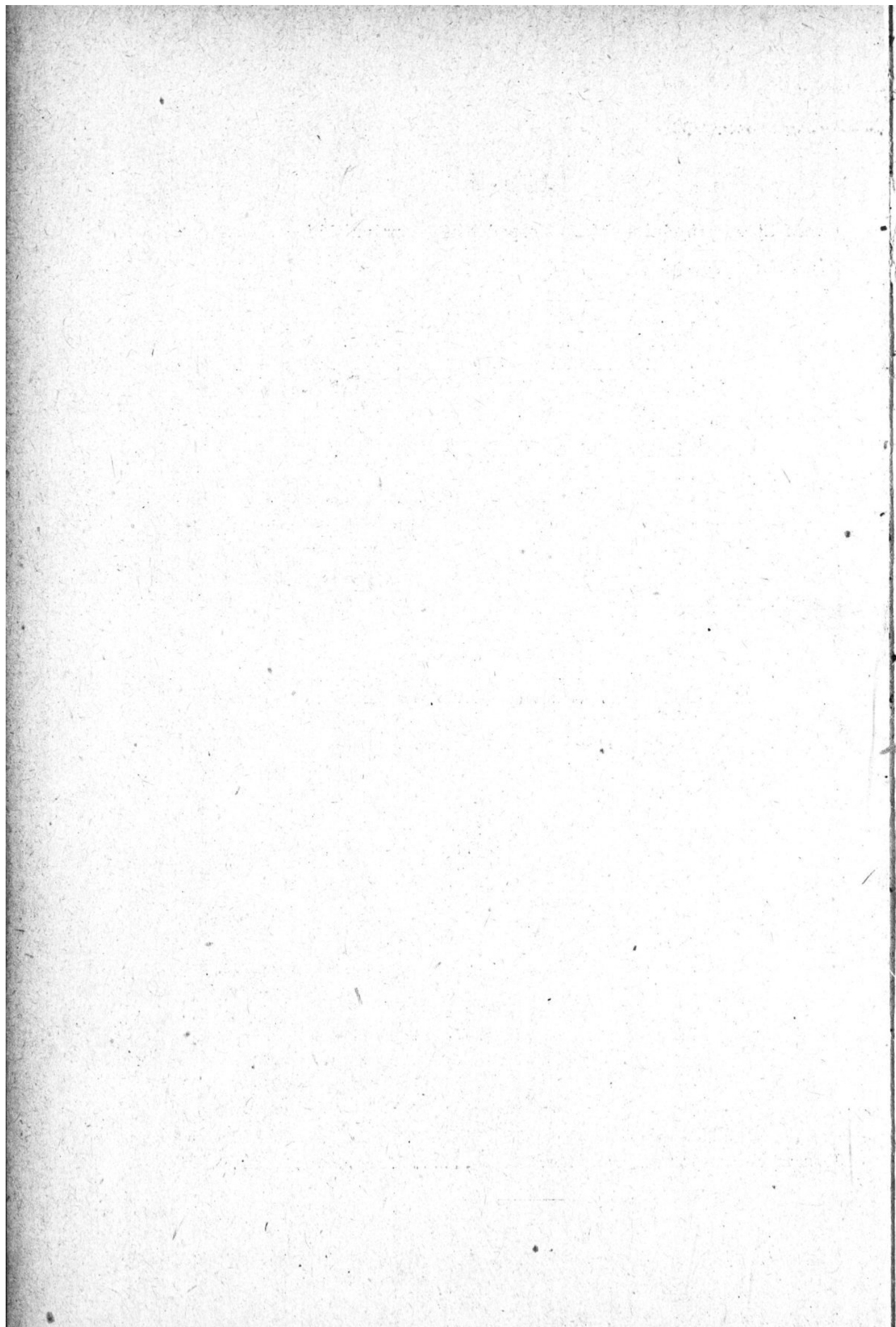
P2317

TISKEM ALOISA WIESNERA V PRAZE,
KNIHTISKARE ČESKÉ AKADEMIE VĚD A UMĚNÍ A ČESKÉHO VYSOKÉHO UČENÍ
TECHNICKÉHO V PRAZE.

O b s a h.

Úvod: Zjevy přírodní — zjevy hospodářské — právní řád.	1
Hlava I.: Výnos:	
§ 1. Pojem podniku a výnosu.	5
§ 2. Výnos kapitálu.	9
§ 3. Výnos práce.	12
§ 4. Výnos činnosti podnikatelské.	14
§ 5. Relativní hospodářská hodnota výnosů.	17
Hlava II.: Důchod:	
§ 1. Důchod jakožto hospodářská funkce statků.	25
§ 2. Přehled důchodových teorií.	32
§ 3. Kritika důchodových teorií.	41
§ 4. Počátek a konec důchodové funkce statků.	45
§ 5. Relativní hospodářská hodnota důchodů.	46
§ 6. Relativní hospodářská moc jednotlivců.	48
Hlava III.: Problém rozvržení a maxima daně:	
§ 1. Pojem, účel, funkce a účinek daní.	49
§ 2. Daňová spravedlnost (problém rozvržení daní). ...	57
§ 3. Theorie prospěchová a pojišťovací.	62
§ 4. Theorie rovnosti (poměrnosti) a minima obětí. ...	65
§ 5. Theorie poměrné daňové únosnosti.	70
§ 6. Problém, proporce a progrese.	77
§ 7. Theorie absolutní daňové únosnosti (problém maxima daně).	83
Hlava IV.: Finančně-politické problémy vznikající při aplikaci některých theoretických pojmů a zásad na skutečný hospodářský život:	
§ 1. Všeobecné úvahy.	91
§ 2. Finančně-právní definice výnosu a důchodu.	92
§ 3. Daňová diferenciace důchodů a výnosů.	94
§ 4. Forma jediné všeobecné progressivní daně důchodové.	96
§ 5. Forma všeobecné progressivní daně důchodové ve spojení s doplňkovou daní majetkovou.	97
§ 6. Forma všeobecné progressivní daně důchodové ve spojení s doplňkovou daní výnosovou.	106
§ 7. Forma všeobecné progressivní daně důchodové ve spojení s daněmi doplňkovými výnosovými i majetkovými.	114
Seznam citovaných autorů a literatury.	116

Ú v o d.

Zjevy přírodní — zjevy hospodářské — právní řád.

Pozorujeme-li přírodní zjevy samy o sobě, beze zřetele na jejich vztah k člověku, seznáme, že jsou pouhými technickými pochody. Zvířata či rostliny se rozmnožují nebo ztenčují, vydávají plody nebo zanikají, avšak přes to nemůžeme dosud mluvit o výnosu či ztrátě.

Teprve počneme-li veškeré zjevy pozorovati se zřetelem na jejich vztah k člověku, tedy se stanoviska anthropocentrického, nabývají hospodářského významu. Jakmile tudíž počneme rozeznávat změny ve vztahu objektu k živému subjektu, tu můžeme hovořiti o hospodářských pochodech vzhledem k tomuto subjektu.¹⁾

¹⁾ *Berthold Josephy*, *Prinzipien der Wirtschaft: Eine Grundlegung der Einkommenslehre*, Jena 1925, str. 13: „Wir bezeichnen also als wirtschaftlich die verstandesmäßige Erkenntnis der Beziehung eines Objektes zu den Interessen des lebenden Subjektes“.

Idem, str. 22—23: „Wenn Veränderungen in der Beziehung der Objekte zu den Interessen eines lebenden Subjektes verstandesmäßig erkannt werden, muss von wirtschaftlichen Vorgängen im Sinne dieses Subjektes gesprochen werden Als technische Vorgänge bezeichnen wir dementsprechend diejenigen Veränderungen in der Lage der Objekte, die nach einem anderen Bezugssysteme als dem von den Interessen eines Subjektes ausgehenden erkannt werden“.

Srovnej též *Ernst Schuster*, *Das Einkommen*, Tübingen 1926, str. 50: „Die Menschen sind also das Bezugssystem des wirtschaftlichen Geschehens; in Bezug auf sie wird die Grösse des Geschehens festgelegt“. Srovn. s tím též *Franz Oppenheimer*, *System der Soziologie*, III. sv.: *Theorie der reinen und politischen Ökonomie*, Jena 1923—24.

Podstata tohoto vztahu záleží v potřebách člověka, totiž v subjektivním pocitu nějakého nedostatku, v přání bezprostředního osobního uspokojení, dosažitelného vnějšími prostředky. Na vyšším stupni vývoje se pak potřeba ukazuje jakožto rozumové poznání nutnosti nebo přiměřenosti upotřebení hospodářských prostředků k dosažení jistého účelu.²⁾ Obdobně *Josephy*³⁾ definuje potřebu jakožto intelektuelní chtění určité materiální konstelace, a její ukojení pak jakožto materiální konstelaci, jejíž způsobilost k připravení požitku byla intelektuelně seznána.⁴⁾

Veškeré lidské účely, jak praví *Engliš*⁵⁾ lze shrnouti ve dva základní a původní postuláty, totiž subjektivní postulát minima strasti i objektivní postulát ideálu člověka. Potřeba pak tvoří spojení mezi účely a prostředky.⁶⁾ Důsledkem tohoto nazírání jest, že i pojem statku ve smyslu národohospodářském jest založen na pojmu potřeby a na pojmu užitečnosti, t. j. schopnosti ukojiti potřebu.

Předmětem národního hospodářství jest určití maximum obecného blahobytu, jehož může býti dosaženo, získáme-li co

²⁾ *W. Lexis*, článek „Bedürfnis“ v „Handbuch der Staatswissenschaften 3. vyd., 2. sv.: „... in seiner Grunderscheinung ist das Bedürfnis die subjektive Empfindung eines Mangels, das Begehren nach einer unmittelbar durch äussere Mittel zu erlangenden persönlichen Befriedigung. Auf einer höheren Stufe aber zeigt es sich als die verstandesmässige Anerkennung der Notwendigkeit oder Angemessenheit der Verwendung wirtschaftlicher Mittel zu einem bestimmten Zweck.“

³⁾ *Op. cit.*; str. 28: „... ein intellektuelles Begehren nach einer bestimmten materiellen Konstellation, und dieses nennen wir Bedarf“.

⁴⁾ *B. Josephy*, *op. cit.* str. 29: „Eine materielle Konstellation, deren Eignung, einen Genuss zu bereiten, intellektuell erkannt wird, bezeichnen wir als Befriedigung“.

⁵⁾ *Karel Engliš*, *Národní hospodářství*, Brno 1924, str. 588: „Veškeré možné lidské účely lze shrnouti, jak jsme viděli, ve dva základní a původní postuláty: subjektivní postulát minima strastí a objektivní postulát ideálu člověka“.

⁶⁾ *Karel Engliš*: *Die öffentlichen Ausgaben*, v. *Gerloff-Meislově Handbuch der Finanzwissenschaft*, sv. I., Tübingen 1926: „Wenn ich sage, ich bedarf, muss ich auch sagen, wessen ich bedarf und zu welchem Zwecke . . . Wenn ich nicht den Zweck nennen kann, für den ich etwas will, kann ich auch nicht sagen, dass ich des Gewollten bedürfe. Der Bedarf stellt also die Verbindung zwischen den Zwecken und den Mitteln dar.“